

Sääsed ja parmud – head sünoptikud

Kel ilmateate kuulamiseks raadiot käepärast pole, võiks jälgida elusloodust meie ümber.

Ain Kallis

Nädal tagasi võis Internetist lugeda põrutavat uudist: “Soome sääseteplane ennustab pöörast sääsesuve!” Tohoh – kas see, et igal õhtul kraabivad tuhanded vereimejad ukse taga, nõudes sisselaskmist, pole niigi küllalt pöörane lugu.

Keda siin süüdistada võiks?

Mesilased ei jää kunagi vihma kätte

Sääsed kui liigi säilitas maailmale muidugi laevnik Noa. Et aga noid pinisejaid tänavu nii rohkelt on, selles kiruge ilmataati. Hea, et kliima pole veel sedavõrd soojaks ja niiskeks muutunud, et peale kuplade saaksime ka malaariatõve manu.

Kas pahadest putukatest ka mingit kasu on, võiks küsida. Vanarahva tähelepanekute kohaselt saab nende käitumise järgi ilma ennustada. Vist kõigis maades teatakse, et kihulased, parmud ja sääsed on eriti tigidad vihma eel. Pange veel tähele: kui kärbes lendab teie ninale ja te ajate ta ära ning kui ta tuleb sinna tagasi, on tulemas tugev sadu.

Laialt tuntud on kihulaste või sääskede nn surumine – kui nood “sõdivad” üles-alla, tuleb kehv ilm, kui aga edasi-tagasi – hea ilm. Igaüks teab, et kui pääsukesed lendavad madalalt, hakkab sadama. Ilmselt mõjutab nende toidulaua küllust nii õhuniiskuse, -rõhu kui tuule muutumine.

Inimeste õnneks on enamik putukaid teaduslikumalt väljendudes negatiivselt anemotaktilised, s.t kardavad tuult. Panite tähele: viimaste päevade tugevamad tuuled oleks nagu sääskede arvukust kahandanud.

Mõne aja eest sain füüsikust mesinikult Hain Taimilt kirja: “Meie sõbrad mesilased reageerivad hästi maa magnetväljale ja selle muutusi oskavad tõlgendada pikaajalisteks ilmaprognoosideks. Eriti terased ja ettenägelikud on need mesilaspered, kes elavad veesoonte ristidel. Veesooned tulenevad teatavasti pööriselistest maa magnetvälja tsoonidest. Sealsed muutused sisaldavad väga palju infot ilmaennustusteks, maavärinaks jne.

Siit tõe idee: vaja on mõõta Maa magnetvälja muutusi, võrrelda ja tõlkida!”

See on väga hea küsimus, nagu öeldakse, kui vastata ei osata. Veesoonte mõju putukate ilmaennustusvõimele ei oska ise kahjuks kommenteerida. Ehk leidub ka Eestis uurijaid või huvilisi, kes on teadlikumad. Seda, et mesilinnud on korralikud sünoptikud, väljendab ka inglaste vanasõna – mesilased

ei jää kunagi vihma kätte!

Putukad kõlbavad hädaga isegi ilmanäitajate määramiseks: näiteks saavat rohutirtsude siristamise abil üpris täpselt õhutemperatuuri mõõta. Lugege 15 sekundi jooksul sirinate arv, liitke 38 ja leiate soojanäidu Fahrenheiti kraadides. Sellest lahutage 32 ja korrutage tulemust 0,556ga. Saategi Celsiuse kraadid.

Suvel huvitab kõiki, kas hakkab sadama või mitte. Kel pole raadiot ilmateate kuulamiseks käepärast, võiks jälgida elusloodust. Kui ronk kraaksatab korra, on vihm lähedal, kui kolm-neli korda, siis ennustab ilusat ilma, pidev kraaksumine kuulutab aga tormi. Peoleode laul viitavat sajule, ka ookeanidel albatrosside lend või Tartus kajakate ilmumine prügikastide lähedusse.

Astud kassi sabale, tuleb äikest

Enamik meist teab, et kui koerad või kassid närivad rohtu, läheb vihmale. Üleüldse olevat just viimased head sünoptikud. Mõned näited. Kui kassid magavad selili – läheb vihmale, aevastavad – on samuti vihma oodata; istuvad, selg ahju poole – keerab külmaks; astud kassile sabale – tuleb äikest.

Kõrgrõhkonna valitsemisel hiirekuningad lakuvad kasukat – põhjuseks olevat kuiva ilmaga karvkattes tekkivate elektrostaatiliste laengute maandamine.

Pikaajalistest ilmaennustustest siinkohal vaid üks šveitslaste rahvatarkus: kui põldhiirtel on pikk saba, tuleb pikk ja karm talv; kui lühike, siis pehme.

Alati läheb täppi sakslaste tähelepanek: kui kukk laulab sõnnikuhunnikul, siis ilm kas muutub või ei muutu!